



Када сам претпрошли пут у овом листу позвао на разум и учење, био сам после тога назван „будалом“, „спавачем“ и „спин доктором“. Када сам прошли пут апеловао на пристojност и узајамно поштовање, добио сам слику са потписом „сарађивао са Сорошом и Временом“, као и још пет страница мањих или већих клевета. Бојим се да ћу, ако се овога пута побуним против таквог начина вођења „дијалога“, одмах добити карикатуру свиње, титловану са „издајник Антонић“ и још пет страница описа како сам силовао своју стрину и појео свог пашенога.

Добро, без страсти се никад ништа велико није урадило, како рече Хегел. Зато смо ваљда ми народ коме страсти не мањкају – као и велика дела, уосталом. Ипак, ове сада испољене страсти су некако ниске и неприличне. Сасвим су обузеле и заслепиле своје носиоце. Бојим се да је, стога, могућност разумног дијалога и објашњавања, у бујици ирационалности која је провалила у овом случају, некако пребрзо ископнила.

Можда би на те смешне клевете требало да одговорим због обичних читалаца *Печата*. Због оних који су волели моје чланке, препознавали ме на улици, прилазили и причали ми своје муке и надања. Али, бојим се шта год да кажем изгледаће некако неприлично. Да кренем да објашњавам праве димензије, узроке и границе те моје „сарадње“ изгледаће као мање или више вешто „вађење“. Да кренем да и ја прозивам шта су све појединци радили дведесетих и двехиљадатих значило би да и сам са расправе шта је истина прелазим на расправу „а ко си ти да то кажеш?“ (као она Хегелова пиљарица која, на примедбу муштерије да роба можда и није најсвежија, одговара – „А ко то каже? Ђерка једне официрске полегуше и друмског разбојника, жена пијаног умоболника која и сама живи као дроља“, итд., итд.). Да кренем и сам да се питам за мотиве тог изненадног „здруженог напада“, за мотиве те необичне кампање која се води на страницама

*Печата*

, као и на сајту „Видовдана“ и „Новог Стандарда“ (а све уз одушевљено аплаудирање Басаре!), као и за извор те чудне и изненадне потребе да се оклевета један важан корпус критичке националне интелигенције (окупљен око НСПМ) – та онда бих се и сам уплео у мрежу параноичних оптужби и конструкција (каква је, рецимо, она о мојој „сарадњи са режимом Бориса Тадића“!), конструкција којих ће се њихови аутори, уверен сам, већ колико сутра сећати са стидом.

Уместо свега тога, хајде да за читаоце *Печата* (као и за читаоце сајта „Нови Стандард“, који је до сад увек преносио ову колумну) направим вероватно последњу од оних

„страшних“ аналитичких нијанси и аргументативних финеса које су одједном толико почеле да сметају и толико да изазивају сумњу. Дакле, хајде да направим разлику између две врсте патриотизма, два типа бораца за националну ствар.

Први тип патриотизма могли бисмо назвати демократски и морални. Оно „демократски“ значи да нема монопола на патриотизам, већ да се признаје плурализам и равноправност различитих интелектуалних и политичких снага које се боре за националне интересе. Оно „морални“ значи да постоје јасне моралне границе борбе за национални интерес („будимо људи, иако смо Срби“), као и то да постоји јасно морално језгро патриотизма („видовданска етика“, тј. спремност на личну жртву и подређивање материјалног и пролазног вечном и духовном). Ово је патриотизам који сарађује, разговара, размишља и дела, то је патриотизам који је скроман и пристојан, то је патриотизам који ћути када нема шта да каже и не боји се индивидуалног мишљења и индивидуалне одговорности.

Други тип патриотизма бисмо могли назвати ауторитарним и утилитарним. Он је ауторитаран зато што патриотске снаге види као хијерахију чврсто ранжираних субјеката. Онај ко је „горе“ дефинише шта је исправно, а шта неисправно, и има право да заповеда онима „доле“. При томе, ко је „горе“, а ко „доле“, не одређује се на основу снаге покретачке идеје или учињеног дела, већ према децибелима „патриотске параноје“ како споља, тако и у унутра. Заступници оваквог патриотизма такође су уверени да се на тој „патриотској хијерархији“ пење тако што се они „изнад“ денунцирају као „кртице“, „спавачи“ и „потајни колаборанти режима“, као и да се углед и поштовање у народу не стичу дугим и озбиљним радом, већ саморекламерским обећањима „једноставних решења“ и самопроизвођењем у вође и „мислиоце“.

Овај патриотизам је, такође, утилитаран, зато што мисли да је све дозвољено, само ако из тога произилази каква корист. Најпре је то корист за нацију. Овај тип патриоте се, рецимо, у пола гласа диви Хрватима, „како су само вешто решили мањинско питање“, тј. како су некажњено побили и протерали своје мањинце. Али, када утилитаризам једном постане начело поступања, онда је врло кратак пут од утилитаризма у име нације, до личног утилитаризма. Због свега реченог, овај патриотизам је некако увек свадљив, искључив, примитиван и увредљив, па је зато по правилу у општој ствари јалов, а у својој бескрупулозан.

Уопште не мислим да читаоцу намећем закључак ко од нас спада у који од описаних типова. Најбоље је да свако сам поново погледа неколико последњих бројева *Печата*, да се подсети онога што смо написали, али и тога како смо то написали. Такође, нека свако

у сећање призове и остале бројеве овог листа, и остале наше текстове, па нека сам одвага наше учинке, нека упореди наша постигнућа. Можда ће му то бити довољно за извесне закључке. И можда ће му то помоћи да разуме догађаје који су нас задесили, али и оне који нам предстоје.

Ако бих желео да следим матрицу размишљања неких од својих опонената, могао бих да кажем да ће показна вежба „Како се изолује још један центар отпора“ свакако дати своје резултате. НСПМ, Антонић и Вукадиновић преживели су нападе Петра Луковића, Басаре, Соње Бисерко и осталих другосрбијанских јуришника, као и фину маргинализацију, па и повремену сатанизацију, од стране „мејнстрим“ медија. Стекли су отпорност на оптужбе и увреде са те стране и сачували углед код дела публике. Али, ако у медијима који су намењени баш том делу публике почну да излазе чланци како Антонић и Вукадиновић заправо раде за режим, како „фингирају“ критику да би га у одлучним тренуцима подржали, како су чак и ЛДП и „другу Србију“ произвели као непријатеље само да би легитимисали Тадића, дакле, када се све то прочита не једном већ више пута, онда се природно јавља конфузија и сумња – да ли је ипак баш све у реду са тим Антонићем и Вукадиновићем?

Смешно ми је да било коме доказујем своје интелектуално поштење и, после свега, објашњавам да су у питању лажи и конструкције. Подсетићу само да је повод за ову чудну серију клевета било мишљење Антонића и Вукадиновића да је резолуција, коју је Јеремић (уз Тадићеву сагласност) поднео у УН након пресуде МСП, ипак елементарно патриотска. То мишљење о одређеном политичком потезу представљено је као „одбрана режима кад му је најтеже“ и „произвођење Тадића и Јеремића у патриоте“! Из тога је онда конструисано свашта, али са коначним учинком да се овој резолуцији ускрати свака подршка у јавном мњењу Србије. Наиме, еврорепформски медији су резолуцију хорски нападали као „свађање са ЕУ“, а медији блиски националној опозицији су на њу бацали дрвље и камење јер је „недовољно патриотска“ и „још један маркетиншки трик“. И док су љутити службеници Империје као осице долетали у Београд, настојећи да свакодневним притиском и претњама сломају оно мало кичме што је код наше власти преостало – показујући тако сваком разумном човеку колико је резолуција „непатриотска“ и „маркетиншка“! – једина двојица јавних делатника који су се усудили да бране резолуцију одједном су изложени каменовању.

Уопште не желим да кажем да је свако од оних који су се у ових месец дана хитнули каменом на Вукадиновића и мене део некакве завере. Не, неки из те гомиле „смелих“ нападача, који су једне друге подстицали, надраживали и охрабривали, били су вођени простом људском завишћу, неоствареним амбицијама и веровањем да, чим сруше нечији ауторитет, одмах ће да настане њихов. (Било је, наравно, и оних који су само желели да воде дијалог и такви су се издвајали пристојношћу стила и умереношћу ставова). Али, сва

та чудна гомила је полако усмеравана и најзад стављена у координате који су омогућили да се одради посао – дифамација једног опасног интелектуалног и потенцијално политичког жаришта отпора.

И кад већ говоримо о важности тренутка, запитајмо се – за кога је заправо ово био незгодан тренутак? За ову власт, или за „Империју“? Јер, управо су САД и њени ЕУ федерати стављени у незгодан положај да, 9. септембра у УН, морају да гласају о две резолуције и два иста случаја – о сецесији дела Србије и о сецесији дела Азербејџана. Али, пошто је сецесију од пријатељског Азербејџана требало осудити, истоветна српска резолуција је баш незгодно пала. Зато су се службеници „Империје“ толико измували и узнемирили. Па ако је отварање неких питања и заузимање неких ставова у „незгодном“ тренутку главни доказ „издаје“, не говори ли заједничко минирање ове резолуције са овдашњим гласноговорницима „Империје“ понешто и о карактеру дела наше опозиције и о карактеру дела опозиционих медија?

Али, као што рекох, то није моја матрица размишљања, то је матрица за коју верујем да нас никуда не води (осим у општу параноју). Овде сам је демонстрирао како бих показао да свака батина има и други крај и да се лако може окренути против оних који су је потегли. Али, ја такву батину одбацујем. Више волим да се ослањам на оно што је очигледно и што се може поткрепити, него на претпоставке и спекулативне конструкције. Али, страсти су провалиле и загадиле чак и дискурзивну сферу у којој се тренутно налазимо. Стога, аргументативна и озбиљна рефлексивна изгледа да се надаље тешко може изборити са горљивим уверењем да су политичка анализа и новинарство исто што и називање Тадића и Јеремића „квислингом“. Хегелова „Минервина сова“ не воли страст. Бојим се да ће зато одавде одлетети.

А кад смо већ код сова и „дворских прича“ (пошто сам оптужен да сам био део Коштуничиног двора, као што сам сад Тадићевог), хајде да пружим додатног материјала за те оптужбе и присетим се своје прве посете Коштуници, након 5. октобра. Његова канцеларија се налазила у тадашњој „Палати Федерације“ (данас „Палата Србија“), на Новом Београду. Испричао нам је да је од службеника чуо како су некада у шупљинама те зграде живеле сове. Оне су, крајем деведестих, нестале, да би се баш тих дана, дакле недуго после 5. октобра, поново појавиле. Признајем да смо у тој лепој симболици сви видели наду у будућност. Али, када сам годинама доцније, неким другим послом, отишао у ту Палату, о совама више нико ништа није знао. Изледа да су опет биле нестале. Када данас о томе размишљам, схватам да нестанак тих птица није само заслуга некаквих „малигних службеника Империје“. То је вероватно и заслуга неких од нас патриота. Бојим се да баш они који су својевремено највише помогли да се та „бића мудрости“ отерају, сада нас преко својих гласноговорника убеђују да нам више нису ни потребна. Јер, све је јасно, све је одувек јасно, и ми не треба више да мислимо, треба

## Одлазак сове

Пише: Слободан Антонић  
среда, 08 септембар 2010 14:17

---

само да следимо и да гласамо.

Али, ко неће да користи мозак не мора. Ја бих баш некако волео да га задржим. А ви, драги читаоци?